

FEBRUARI

*Åsa
Asptjärn*

86

**BONNIER
CARLSEN**

Av Åsa Asptjärn har tidigare utgivits:

Konsten att ha sjukt låga förväntningar 2014

Manifest för hopplösa 2015

Rimligt lyckade ögonblick 2017

Wursten och veganen 2017

Perfekt väder för lidande 2020

Spero (med Gertrud Larsson) 2023

FEBRUARI 86

Text © Åsa Asptjärn 2026

Illustration © Vera Asptjärn 2026

Formgivning: Hanna Säll Everö

Utgiven av Bonnier Carlsen Bokförlag, Stockholm 2026

Box 3159, 103 63 Stockholm

info@bonniercarlsen.se

www.bonniercarlsen.se

ISBN 978-91-7981-037-5

Tryck: ScandBook, EU 2026

Tryckning: 1

Till Martin

Författarens förord

Den här är en påhittad historia baserad på verkliga händelser.

Huvudpersonerna Isa och Hinke, liksom farmor och hennes vänner, är karaktärer jag har hittat på. Amerikanen, Dråparen, Baronen, Kepsmannen och Stirraren bygger däremot på människor som har funnits. De har av olika anledningar blivit misstänkta för, eller kopplats till utredningen av, mordet på Sveriges statsminister, Olof Palme. Mer om dem kan du läsa under rubriken *Persongalleri*. Alla möten mellan Isa, Hinke, farmor och dessa personer är alltså ett resultat av min fantasi.

Den hemliga organisation som jag skriver om har funnits i verkligheten.

I boken finns också utdrag ur polisförhör, rapporter och spaningsmaterial. De texterna är baserade på verkliga dokument från utredningen av mordet på Palme, men en del av dem är kraftigt omskrivna, andra helt påhittade för att passa in i den här berättelsen. I slutet förekommer radiokommunikation mellan alarmeringscentralen och personer som ringt dit direkt efter mordet. Dessa utskriftar är autentiska.

Personer

Isa, Hinke och farmor har inte funnits i verkligheten, men några av de personer de träffar har gjort det. De förekommer alla i utredningen om mordet på statsministern.

Dråparen

Missbrukare, kriminell och dömd för dråp. Pekades 1988 ut som gärningsman av statsministerns fru. Dömdes i tingsrätten, men friades senare i hovrätten eftersom bevisningen ansågs otillräcklig. Var ofta med i tidningar, teve och radio.

Kepsmannen

Grafisk formgivare som arbetade i kontorshuset intill mordplatsen. Stämplade ut från sitt arbete på Sveavägen klockan 23.19 och befann sig alltså på plats när mordet skedde. Hans egen berättelse är att han försökte hjälpa den skjutne statsministern och bistå polisen. Långt senare blev han själv misstänkt och utpekad av polisen som trolig gärningsman. Detta har kritiserats bland annat för att det inte finns några avgörande bevis mot Kepsmannen.

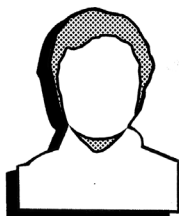
Om verklighetens kepsman har både filmer och böcker gjorts.

Baronen

Känd från Stockholms undre värld och en av ägarna till Klubben. Dråparen sågs ofta hemma hos Baronen. Polisen trodde att Baronen hade kopplingar till vapnet som användes vid mordet. Baronen är den person som har förhörts flest gånger i utredningen av mordet på statsministern.

Amerikanen

Tidigt misstänkt och greps kort efter mordet, men släpptes och var aldrig formellt åtalad. Han hade svårt att redovisa var han befann sig vid tiden för mordet. Hade extrema politiska åsikter. Mördad själv några år senare i USA.

Stirraren

Ägde en revolver av den typ som tros ha använts vid mordet. Polisen uppmanade honom att lämna in sitt vapen för undersökning men det gjorde han aldrig. Blev intressant för utredarna långt senare, men varken vittnesmål eller annan bevisning har kunnat knyta honom till mordet. Hans revolver har aldrig hittats.

Övrigt

-organisationen

En hemlig motståndsorganisation som skulle aktiveras om Sverige hamnade i krig. Vissa har spekulerat i en koppling mellan denna organisation och mordet på statsministern, men några bevis för det har aldrig framkommit.

Polisspåret

En teori om att poliser, eller personer med anknytning till polisen, var inblandade i mordet. Ett av de mest långlivade spåren. Några bevis som bekräftar det har aldrig hittats.

Baronens klubb

En olaglig spelklubb i Stockholm dit både kriminella och vanliga människor gick för att spela om pengar. Dråparen brukade vara där.

Utredningsspår

Utredningen om mordet på Sveriges statsminister år 1986 är en av världens största polisutredningar. Nedan följer två spår som polisen utredde, men som inte tas upp i den här boken.

PKK-spåret

En teori om att den kurdiska organisationen PKK låg bakom mordet på statsministern. Spåret utreddes intensivt under de första åren, men lades senare ned. Inga bevis som styrker en sådan koppling har framkommit.

Sydafrikaspåret

Bygger på teorin att den sydafrikanska apartheidregimen skulle ha låtit mörda statsministern på grund av hans starka kritik mot apartheidsystemet och stöd till ANC. Spåret ledde aldrig till något konkret genombrott.

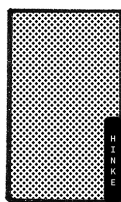
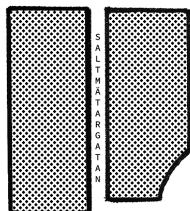
Utöver dessa finns det en mängd andra teorier om vem eller vilka som utförde mordet.

Granskningskommissionen

Under 1990-talet tillsatte regeringen en granskningskommission som skulle gå igenom polisens och åklagarnas arbete med utredningen av mordet på statsministern. Granskningskommissionen arbetade mellan 1996 och 1999 och bestod av jurister, politiker och experter. I sin rapport kritiserade de polisens insatser under de första dygnet efter mordet, bland annat när det gällde att samla in tips, förhöra vittnen och organisera sökandet efter gärningsmannen.

”Uppslaget med de fem ungdomarna – Thomas B. m.fl. – är intressant bl.a. genom att det synes visa att det kan finnas okända intressanta vittnesmål oredovisade även mycket lång tid efter en så uppmärksammande händelse som detta mord.”

Granskningskommissionen

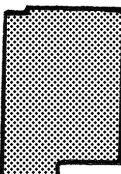
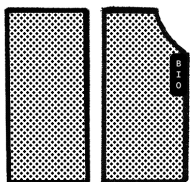

STATSMINISTERNS VÄG - - - -

MORDPLATSEN ☒

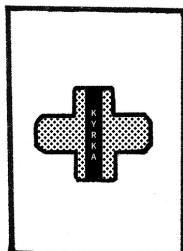
TRAPPOR |||||

TEGNÉRGATAN

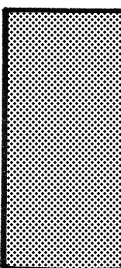

ROSENGATAN

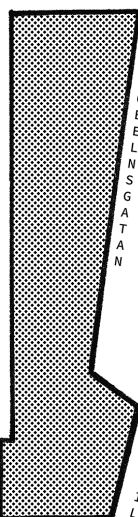
KAMMARGATAN

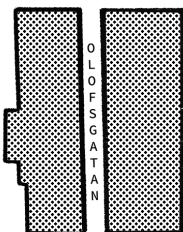
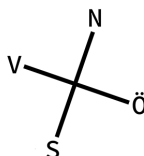
ADOLF FREDRIKS KYRKO

LUNTMÄKKARGATAN

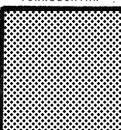
DÖBELNÄSGATAN

OLOFSGATAN

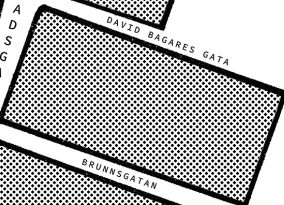
TUNNELGATAN

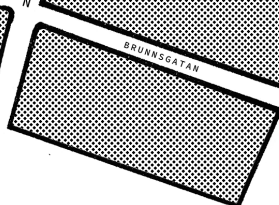
APELBERGSGATAN

MALMSKILLNADSGATAN

DAVID SAGARES GATA

BRUNNENSGATAN

KUNSGATAN

Har ni hört den förskräckliga händelsen?

Den är sann ty den hände just nu

När kungen av Nordliga Amerika

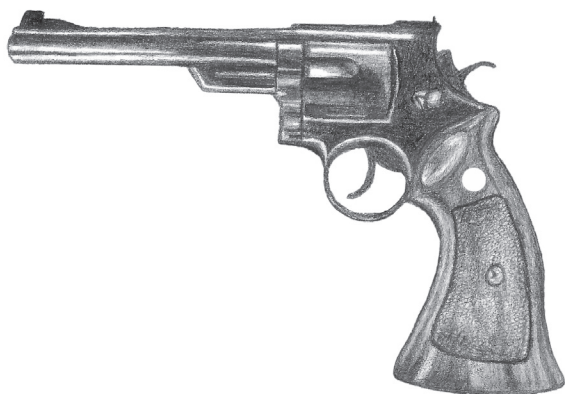
blev skjuten, ja skjuten mitt itu

Fredag 28 februari 1986
Stockholm klockan 23.21

Hon trycker pannan mot den kalla rutan. Från sovrummet intill hörs snarkningar. En bil kör förbi på gatan nedanför och tunn snö virvlar i trappan som leder ned mot Tunnelgatan. Den sprang hon uppför tidigare ikväll. Åttionio trappsteg.

Tunnelgatan är nästan helt blockerad av byggbaracker. Längre fram, bortom barackernas tak, kastar en butiksskylt sitt ljus mot trottoaren vid Sveavägen. En man har stannat till i snålblåsten och står med händerna nedkörda i fickorna precis invid butiksfönstret. Han väntar väl på någon. Hennes hörlurar kliar. Det orangea skumgummit har gått sönder på den högra och hon rättar till den. Sting gnällsjunger att han hoppas att *the Russians love their children too*. Hon trycker på den svarta plastknappen som det står forward på. Det gnäller och knakar i freestylen när spolarna snurrar den bruna plastremsan framåt. Hon vet exakt hur länge hon ska hålla knappen intryckt för att slippa

Stings deprimerande låt. Inte en sekund för länge, det är slöseri med batterier. Hon trycker på stop och spolknappen åker upp med en smäll. Hon ska precis trycka igång kassetten när ännu en knall hörs. Men den kommer inte från bandspelaren i hennes hand. Hon famlar efter den lilla kikaren och spanar bort mot den upplysta platsen på Sveavägen. Till slut lyckas hon fånga tre figurer i kikarens linser. En av dem ligger ned, en har fallit på knä och den tredje står helt stilla och håller något i handen. Det ser ut som ett vapen.

En revolver av fabrikat Smith & Wesson. Detta, menade polisen, var den troliga modellen på mordvapnet.

Fredag 21 februari 1986
Gymnastiksalen, Björnängsskolan klockan 14.10
Idrottslektion klass 8C
7 dygn, 9 timmar och 11 minuter
innan skotten avlossas.

Gymnastikläraren Agneta studsade fram över det gröna plastgolvet. Gummisulorna gnisslade. Tjugofyra elever från klass 8C satt uppradade på de låga träbänkarna utmed tegelväggen. Jenny satt i Pers knä och skrikskrattade när han kittlade henne. Jögge och Jonas turades om att boxa varandra på överarmarna. Cecilia och Suss hade båda på sig pannband och följde sin lärare uppmärksamt med blicken, som om de redan låg i startblocken för att slå personliga rekord på hundra meter. Linda och Isa satt längst ut. Isas nya pastellgula träningsbyxor klistrade sig mot benen. Ett överflöd av elektroner som sökte sig till protonerna på hennes hud. Statisk elektricitet. De hade precis haft prov på det i fysiken. Gympaläraren blåste i visselpipan. Den gälla tonen skar genom luften och Linda satte händerna för öronen. Isa stötte till henne.

”Sluta”, väste hon.

”Jag hatar det ljudet”, viskade Linda. ”Det vet du.”
Gympaläraren harklade sig. ”Idag ska vi ...”

”Snälla, snälla, inte redskapsgymnastik”, mumlade Isa.

”... ta fram ...”, fortsatte läraren medan hon lät blicken vandra längs raden av elever. Hennes vita träningsoverall skimrade i ljuset från lysrören.

”Inte bocken, inte bocken, inte bocken.” Isa kved fram orden utan att röra på läpparna.

En smäll när dörren till tjejernas omklädningsrum slogs upp. Allas ansikten vändes ditåt. Nina Sjöo släntrade in. Det blekta håret hängde ned över kragen på jeansjackan, nitbältet blänkte och på de överkligt tajta jeansen hade hon med tjock spritpenna skrivit *Yngwie* över det högra låret.

Gympaläraren höjde ögonbrynen. ”Jaha, Nina?”

”Jag fick missfall igår så jag kan inte vara med på gympan”, sa Nina utan att möta någons blick. Gympaläraren öppnade munnen som för att säga något, men stängde den igen. Nina Sjöo blåste en stor rosa bubbla, fortsatte fram mot ribbstolen och gled med ryggen längs den tills hon blev sittande på golvet.

Isa sköt upp glasögonen. ”Vad sa hon?” viskade hon till Linda.

”Missfall.”

”Vad är det?”

”Att man är med barn och så blir det inget.”
Linda fnös. ”Säkert ...”

Gympaläraren klappade med händerna. ”Idag ska vi ha redskap. Per och Jonas, ni tar fram bocken.”
Isa sjönk ihop.

Vattnet bildade små blänkande sjöar på det smuts-gula klinkergolvet. Isa halkade till när hon kom ut från duschrummet och trippade på tå mot sin klädhög för att inte få fotvårtor. De frodades i de fuktiga springorna mellan kakelplattorna i väntan på en ny fotsula att bita sig fast i. Tydligen.

”Du, Isa!”

Hon tittade upp. Suss stod framför henne i behå, underbyxor och en rosa handduk virad som en turban kring håret. ”Du vet att om du landar i fyrkanten på svikten så får du bättre studs?”

”Ja, jag vet men ...”

”Då kanske du kommer över bocken istället för att bli sittande på den.” Hon sa det inte elakt, utan som om hon verkligen ville hjälpa. Vilket gjorde att det kändes ännu värre.

”Jag kan visa nästa gång.” Tandställningen

glimmade när hon log. Hon snurrade runt och försvann.

”Jätteschysst, verkligen”, sa Isa åt Suss rygg. Det brände i kinderna.

”Fick du några bra tips?”

Isa fumlade efter glasögonen, fick dem på plats och såg på sin bästa kompis. ”Ja, tydligen är det meningen att man ska komma *över* bocken.”

”Ahaa.” Linda drog på sig tröjan.

Dörren flög upp. Alla tjejer skrek och skylde sig med handdukarna.

”Det är bara jag.” Gympaläraren Agneta stack in huvudet. ”Ni som ska med skolbussen får rappa på. Den går om tio minuter.”

Fredag 21 februari 1986
Skolbussen mot Mendesta klockan 15.24
7 dygn, 7 timmar och 57 minuter
innan skotten avlossas.

Rutorna i bussen var immiga när de klev på. Värmen slog emot dem tillsammans med lukten av sur svett, vinterfuktiga kläder och snus. Inget dubbelsäte var ledigt konstaterade Isa och kände en ilning av stress i magen.

Linda slog sig ned på det blå galonsätet bredvid den finnige killen från parallellklassen. Isa kom inte ihåg vad han hette, men antagligen Fredrik. Alla killar hette Fredrik eller Henrik kändes det som.

Ett halvsäte var ledigt på vänster sida, men på andra halvan satt Snygg-Karro från 9D med ryggen mot rutan, halvt vänd mot Jenny och Lotta E på platserna bakom.

Isa satte sig så långt ut hon kunde med rygsäcken i famnen. Det skakade till när bussen startade och sakta rullade iväg. Isa var tvungen att dra in ena benet när Tompa trängde sig fram i mittgången

med ett kassettband i handen och sekunden senare fylldes bussen av gnällande gitarrljud.

Here I am again in this old town

Det var samma kassettband som spelats hela höstterminen och som antagligen skulle vara soundtracket till vårterminen också. Om man trott att det var omöjligt att göra hemfärden från den låga skolbyggnaden, förbi snötäckta åkrar och den gle-
sa granplanteringen ännu tristare så hade man inte stirrat ut genom en skitig bussruta i februari med Dire Straits senaste ringande i öronen. Isa suckade. Ifall mamma låtit henne ta med sig freestylen så hade hon sluppit lyssna på det här. Bussen bromsade in. En traktor puttrade sakta på framför dem.

”Kör om han!” skrek en av killarna längst bak med sprucken röst. Isa vände sig mot Linda som tittade tomt framför sig. Hon lutade sig över mittgången för att fråga henne om svenskuppgiften (Skriv om ditt sportlov. Igen.), när någon greppade hennes hand.

”Alltså kolla!” Snygg-Karro höll henne hårt i handleden. Isa såg förvirrat på henne.

”Öh ... eh”, var allt hon fick ur sig.

”Du har skiiiiitfina händer, vet du det?” Snygg-

Karro vände sig mot Jenny och Lotta E, som intresserat böjde sig fram. ”Eller hur?”

Lotta E blåste en tuggummibubbla. ”Du skulle kunna bli handmodell.” Jenny nickade instämmande.

”Amen faktiskt!” sa Snygg-Karro och släppte äntligen taget om Isa.

”Tack”, mumlade Isa, men Snygg-Karro hade redan vänt sin uppmärksamhet mot åkern och snön.

De gick längs villagatan.

Linda sparkade snö framför sig. ”Finns det ens handmodeller?”

”Alltså, det är väl de som gör reklam för nagellack?”

”Jag vet!” Linda stannade upp. ”Du kan bli supermodell för handvårtsmedel!”

Någon hostade bakom dem, en lång, djup bullrande hostning. De vände sig om. Nina Sjöö.

”Hej”, sa Isa.

Nina nickade, drog ett bloss på cigaretten innan hon sprätte den i en snödriva. Det fräste till när den landade i snön.

”Eh, ledsen för det där med ... missfallet”, sa Linda.

Isa nickade. ”Ja, verkligen. Verkar jättetrist med sådant där missfall ju.”

”Det var bara mens. Men skitsamma.” Nina snörvlade till och såg på Isa. ”Låt inte Snygg-Karro driva med dig.”

Isa skrattade osäkert. ”Hon drev väl inte?”

Nina blåste upp luggen. ”Nä, okej. Om du säger det så.” Hon kastade med huvudet så att håret flög, trängde sig emellan dem och fortsatte gatan fram.